

การบริหารจัดการและการเก็บวัตถุพยานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์
ของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม
Forensic Science Evidence Management and Storage
of Central Institute of Forensic Science, Ministry of Justice

วารุณี สายทอง¹

ดร.ณิข วงศ์ส่องจำ²

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) พลตำรวจโท ดร.ณรงค์ กุลนิตเศ³

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Email : wahajime23@gmail.com

² อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Email : nich.wongsongja@gmail.com

³ ประธานหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Email : Narong.kulnides@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. การบริหารจัดการและการเก็บวัตถุพยานของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ 2. ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติงานการบริหารจัดการและการเก็บวัตถุพยานของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ 3. ศึกษาแนวทางและการวางแผนพัฒนาการบริหารจัดการและการเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บวัตถุพยานของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์

ผลการวิจัย

การบริหารจัดการและการเก็บวัตถุพยานของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ เริ่มจากการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุ เมื่อได้พยานหลักฐานแล้วจึงส่งไปตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์ในห้องปฏิบัติการ ผ่านทางกลุ่มบริหารจัดการวัตถุพยาน โดยดำเนินการรับวัตถุพยานส่งต่อไปยังห้องปฏิบัติการรับผลการตรวจพิสูจน์จากห้องปฏิบัติการ จ่ายผลการตรวจพิสูจน์ เพื่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพโดยมีการวางแผนด้วยการลดขั้นตอนในการดำเนินงานและเป็นไปตามระบบคุณภาพ ISO 9001:2015 โดยมีระบบ MIS ในการบริหารจัดการข้อมูลคดีและข้อมูลวัตถุพยาน พบว่ามีปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติงานในส่วนของ เครื่องมือทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มีราคาสูง ไม่มีการเชื่อมโยงข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน มีบุคลากรที่โอนมาจากหลายหน่วยงานทำให้มีวัฒนธรรมการทำงานที่ต่างกัน ด้านแนวทางและการวางแผน ต้องกำหนดหลักสูตรการพัฒนาทั้งด้านวิชาการและปฏิบัติการของนักนิติวิทยาศาสตร์ให้ชัดเจน มีคู่มือการปฏิบัติงานและขั้นตอนอย่างละเอียดตามแนวทางสากล ขั้นตอนทุกด้านมีการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดมาตรฐาน โปร่งใส ตรวจสอบได้

คำสำคัญ: การบริหารจัดการและการเก็บวัตถุพยาน

ABSTRACT

The objectives of this independent study were 1) to investigate the forensic science evidence management and storage of Central Institute of Forensic Science (CIFS), 2) to investigate and analyze the problems and obstacles of forensic science evidence management and storage of CIFS, and 3) to explore the guidelines and planning to develop forensic science evidence management and storage. The key informants were CIFS officials who are responsible for forensic science evidence management and storage.

The results of this study indicated as follows:

Forensic science evidence management and storage of Central Institute of Forensic Science began from collecting witness and evidence from the scene. The evidence received was then submitted to forensic laboratory for testing through the forensic science evidence management group, which is responsible to submit evidence to the laboratory. The test results were received and distributed. Greater efficient operation could be achieved by planning to reduce working process that shall meet ISO 9001: 2015 quality standards. The MIS system was used to manage case and evidence data. The problems and obstacles of the operation included expensive scientific tools, no forensic science data connection between CIFS and related organizations, and culture conflict resulting from personnel from different organizations. The guidelines and planning included clarifying academic and practical forensic science courses, preparing the operating manual indicating detailed working process that complies with the international standard, and regularly monitoring all processes to achieve the standard and transparency. Keywords: Forensic Science Evidence Management and Storage

บทนำ

สภาพวิถีชีวิตในสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทั้งในแง่สภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและในด้านอื่นๆ แต่อย่างไรก็ตามการพัฒนาด้านจิตใจและสำนึกคุณธรรมของบุคคลนั้นกลับสวนทางไม่ได้พัฒนาให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับการพัฒนาในด้านต่างๆ ดังที่กล่าวข้างต้น ดังจะเห็นได้จากสถิติจำนวนคดีอาชญากรรมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต ส่งผลต่อความเสียหายทั้งกับชีวิตร่างกายและทรัพย์สินของประชาชนเป็นอย่างมาก ดังนั้นวิธีการหรือกระบวนการที่จะเอาตัวผู้กระทำผิดที่แท้จริงมาลงโทษเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหาให้เป็นไปในแนวทางที่ดีขึ้น หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการควบคุมดูแลบ้านเมืองให้เกิดความสงบสุขไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ นิติเวช พิสูจน์หลักฐาน จึงเป็นกลไกที่สำคัญที่จะทำให้กระบวนการในการจัดการปัญหาเหล่านี้ให้อยู่ในวงจำกัดที่สามารถควบคุมได้ และหาทางแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และมีความเป็นปัจจุบันทันต่อสถานการณ์บ้านเมืองด้วยเหตุนี้การที่จะทำให้บุคคลในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขจำเป็นต้องมีระเบียบหรือกฎเกณฑ์ที่เป็นหลักยึดของคนในสังคม โดยเริ่มจากข้อตกลงหรือกฎที่ตั้งขึ้นเองของสังคมนั้นๆ และเมื่อสังคมมีประชากรที่มากขึ้นจนกลายเป็นสังคมขนาดใหญ่ จากชุมชนเล็กๆ กลายเป็นสังคมที่เติบโตขึ้นเรื่อยๆ จนกลายเป็นรัฐหรือประเทศ จากกฎที่ตั้งกันเองก็กลายเป็นตัวบทกฎหมาย และจากการพัฒนากฎหมายที่มีมาอย่างต่อเนื่องนี้ทำให้ในปัจจุบันประเทศไทยมีประมวลกฎหมายที่ใช้เป็นหลักในการรักษาความสงบเรียบร้อย

ของบ้านเมือง เมื่อมีคติความเกิดขึ้นแล้วตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะมีการกำหนดกระบวนการและวิธีปฏิบัติในการพิจารณาคดีเพื่อจะเอาผู้กระทำผิดมาลงโทษได้นั้นคือ “พยานหลักฐาน” (สถาบันพระปกเกล้า,2553)

กฎหมายลักษณะพยาน ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการพิสูจน์ความจริงหรือข้อเท็จจริงไว้โดยอาศัยพยานหลักฐาน ว่าในแต่ละคดีมีข้อเท็จจริงใดบ้างที่ต้องมีการพิสูจน์พยานหลักฐาน ใครบ้างต้องเป็นผู้ที่พิสูจน์เพื่อนำเสนอต่อศาลให้พิจารณาตัดสิน ประเภทพยานหลักฐาน ใครบ้างต้องเป็นผู้ที่พิสูจน์เพื่อนำเสนอต่อศาลให้พิจารณาตัดสิน ประเภทพยานหลักฐานในระบบประมวลกฎหมายของไทยนั้น ได้แก่ พยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุและพยานผู้เชี่ยวชาญ จากพยานหลักฐานที่กล่าวมานี้ ปัจจุบันการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานพัฒนาและได้รับความสนใจของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมตลอดจนถึงนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยและได้รับการเชื่อถือในกระบวนการพิจารณาในชั้นศาล ซึ่งการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานดังกล่าว เป็นการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ พยานทางนิติวิทยาศาสตร์ หรือวัตถุพยานทางวิทยาศาสตร์นั้น เพิ่งเป็นที่รู้จักในวงกว้างของสังคมไทยได้ไม่นานซึ่งเป็นการประยุกต์วิชาการด้านนิติวิทยาศาสตร์และกฎหมายเข้าด้วยกัน คือ การนำหลักการวิทยาศาสตร์สาขาต่างๆ มาประยุกต์เพื่อแก้ปัญหาทางกฎหมายและการพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคดีความต่างๆ ที่เกิดขึ้น ปัจจุบันคดีความเหล่านั้นมีความรุนแรงและสลับซับซ้อนมากขึ้นเป็นลำดับ ทำให้พยานชนิดนี้มีความสำคัญและถูกใช้เพื่อพิสูจน์การกระทำความผิดในหลายคดีที่ผ่านมา (ไพรัช หนูนพระเดช,2556)

พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักและมีความสำคัญแต่ไม่อาจปฏิเสธได้เช่นกันว่าเป็นพยานหลักฐานที่เปิดโอกาสให้มีการตั้งข้อสงสัยได้ ผู้พิพากษาที่ทำหน้าที่ในศาลต้องทำหน้าที่ในการชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ของข้อพิพาทและความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นั้น ในบางกรณีการนำเสนอพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ พนักงานอัยการและจำเลยจะมีการนำสืบพยานผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผู้พิพากษาต้องพิจารณาว่าคดีมีความยุ่งยากซับซ้อนมากน้อยเพียงใด สมควรหรือไม่ที่ศาลจะตั้งพยานผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลางของตนเอง อีกทั้งผู้เชี่ยวชาญนั้นรอบรู้จริงหรือไม่ แต่อย่างไรก็ดีคดีที่มีความยุ่งยากและเกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เหล่านี้เป็นเพียงพยานหลักฐานประเภทหนึ่งของพยานหลักฐานทั้งหมดเท่านั้น ซึ่งผู้พิพากษาสามารถตั้งคำถามหรือข้อสงสัยในความน่าเชื่อถือได้ อีกทั้งน้ำหนักความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์อันสำคัญขึ้นอยู่กับ เครื่องมือและวิธีการ การตัดสินใจ และการตีความหมาย เป็นสำคัญ

สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม เป็นหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการใช้กระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาคดีในการพิสูจน์พยานหลักฐานต่าง ๆ สามารถอำนวยความสะดวกให้กับผู้เสียหายและผู้ต้องหาได้เป็นอย่างดี การศึกษาการบริหารจัดการและการเก็บวัตถุพยานของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ จะทำให้ได้เรียนรู้งานนิติวิทยาศาสตร์จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถนำผลการศึกษานี้ไปพัฒนาและเผยแพร่ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม และบุคคลที่ต้องใช้นิติวิทยาศาสตร์เป็นภารกิจของการปฏิบัติงาน โดยผู้ศึกษาได้มุ่งเน้นศึกษาถึงการปฏิบัติงานและปัญหาจากการปฏิบัติงานในการบริหารและการจัดเก็บพยานหลักฐานต่างๆของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อจะได้นำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลสนับสนุนและนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนางานนิติวิทยาศาสตร์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการและการเก็บวัตถุดิบของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติงานการบริหารจัดการและการเก็บวัตถุดิบของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์
3. เพื่อศึกษาแนวทางและการวางแผนพัฒนาการบริหารจัดการและการเก็บวัตถุดิบทางนิติวิทยาศาสตร์

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ประกอบด้วย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยเน้นการใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ งานวิจัย บทความวารสารต่างๆ รวมทั้งสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อศึกษาถึงการบริหารจัดการและการเก็บวัตถุดิบของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์

2. ขอบเขตด้านประชากรกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ในการเก็บวัตถุดิบของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม โดยคัดเลือกเฉพาะกลุ่มงานที่ทำหน้าที่ในการเก็บวัตถุดิบ ประกอบด้วย

- 2.1 เจ้าหน้าที่กองบุคคลสูญหายและศพนิรนาม จำนวน 4 คน
- 2.2 เจ้าหน้าที่กองปฏิบัติงานทางนิติวิทยาศาสตร์ จำนวน 4 คน
- 2.3 เจ้าหน้าที่กองตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ จำนวน 5 คน
- 2.4 เจ้าหน้าที่กองสารพันธุกรรม จำนวน 4 คน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

กำหนดขอบเขตด้านระยะเวลาที่จะศึกษาการบริหารจัดการและการเก็บวัตถุดิบของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ โดยผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลในช่วงเดือนตุลาคม – ธันวาคม พ.ศ.2560

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการและการเก็บวัตถุดิบของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

4.1 ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มเป้าหมายสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ในการเก็บวัตถุดิบของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม โดยคัดเลือกเฉพาะกลุ่มงานที่ทำหน้าที่ในการเก็บวัตถุดิบ ประกอบด้วย

- 4.1.1 เจ้าหน้าที่กองบุคคลสูญหายและศพนิรนาม จำนวน 4 คน
- 4.1.2 เจ้าหน้าที่กองปฏิบัติงานทางนิติวิทยาศาสตร์ จำนวน 4 คน
- 4.1.3 เจ้าหน้าที่กองตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ จำนวน 5 คน
- 4.1.4 เจ้าหน้าที่กองสารพันธุกรรม จำนวน 4 คน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ซึ่งผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัยดังนี้

4.2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำราต่างๆที่เกี่ยวข้อง

4.2.2 นำข้อมูลที่ได้มารวบรวมเพื่อกำหนดขอบเขต เนื้อหา และจัดทำแบบสัมภาษณ์

4.2.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำ ตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไขให้ตรงกับเนื้อหา และนำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของคำถามในแต่ละข้อสำหรับแนวทางการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาแบ่งออกเป็น 4 ส่วน (ภาคผนวก) โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.2.3.1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย

1) เพศ

2) อายุ

3) ระดับการศึกษา

4) สถานภาพการสมรส

5) อายุการปฏิบัติงาน

6) ตำแหน่งทางด้านการงาน

7) ประสบการณ์ในการดำเนินงานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์

4.2.3.2 ลักษณะทางกายภาพและองค์ประกอบของการบริหารจัดการและการเก็บวัตถุพยาน

4.2.3.3 ความสำคัญในการบริหารจัดการและการเก็บวัตถุพยานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของหน่วยงานและกองที่เจ้าหน้าที่สังกัด

4.2.3.4 แนวทางและหลักเกณฑ์ในการบริหารงาน ทางนิติวิทยาศาสตร์

4.2.3.5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการและการเก็บวัตถุพยาน

4.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูล

นอกจากนี้ผู้วิจัยมีแนวทางในการตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพ แบบสามเส้า (Triangulation) คือการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาดังนี้

1. ทางด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์บุคคลจำนวน 4 กลุ่ม ซึ่งมีสถานภาพและบทบาทของแต่ละกลุ่มแตกต่างกัน ถ้าข้อมูลที่ได้มามีความตรงกันเป็นส่วนมาก แสดงว่าข้อมูลที่ได้มาเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง

2. ทางด้านเวลา ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในเวลาเวลาที่ผู้ให้ข้อมูลมีเวลาว่างที่สามารถให้ข้อมูลได้ด้วยความสบายใจ ไม่เร่งรีบในการตอบ เพื่อยืนยันว่าข้อมูลที่ได้มา ผู้ให้ข้อมูลถูกต้อง อีกทั้งผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นบุคคลที่มีสติสัมปชัญญะเป็นอย่างดีในการให้ข้อมูล ตามหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล

3. ทางด้านสถานที่ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามความเหมาะสม โดยจะคัดเลือกสถานที่ที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความพร้อม สบายใจ และไม่ขัดต่อการให้ข้อมูล

4. ทางด้านผู้วิจัย ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพียงผู้เดียว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถยืนยันได้ว่าข้อมูลถูกต้อง ตัดปัญหาที่ว่า ถ้าผู้วิจัยคนละคน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญก็จะให้ข้อมูลที่แตกต่างกัน

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการและการเก็บวัตถุพยานของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ศึกษาจากเอกสาร โดยรวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ เอกสาร วารสาร วิทยานิพนธ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เพื่อนำมาประกอบการศึกษาให้สมบูรณ์

2. นำข้อมูลที่ได้มารวบรวมเพื่อกำหนดขอบเขต เนื้อหา ทิศทางของการศึกษาว่าควรจะทำ การสัมภาษณ์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลในรูปแบบใดบ้าง จากนั้นรูปแบบของคำถามต่างๆไปปรึกษากับอาจารย์ ที่ปรึกษาในการให้คำแนะนำ ปรับปรุง แก้ไข เพื่อให้เกิดความถูกต้องเหมาะสม

3. ศึกษาภาคสนาม โดยจัดทำแบบสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการเก็บ วัตถุพยานของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากแบบสัมภาษณ์ที่สร้างไว้เป็นไปตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลที่เก็บ รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์ ซึ่งถือเป็นแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ และใช้มาตรการตรวจสอบความน่าเชื่อถือโดยใช้ เทคนิคสามเส้าแล้ว ผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ จากนั้นจึงนำมาประมวลและใช้วิธี วิเคราะห์และตีความเนื้อหาที่เชื่อมโยงความสอดคล้องเนื้อหา โดยยึดหลักตรรกะเทียบเคียงแนวทฤษฎีควบคุม บริบท รวมถึงการใช้สถิติเชิงพรรณนา ช่วยในการนำเสนอเนื้อหาเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ มีความชัดเจนเป็น รูปธรรมและเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ดังกล่าว

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการและการเก็บวัตถุพยานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของสถาบันนิติ วิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม ผู้ศึกษาได้จัดเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม ได้แก่ เจ้าหน้าที่กองบุคคลสูญหายและศพนิรนามจำนวน 4 คน เจ้าหน้าที่กองปฏิบัติงานทางนิติวิทยาศาสตร์ จำนวน 4 คน เจ้าหน้าที่กองตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์จำนวน 5 คน เจ้าหน้าที่กองสารพันธุกรรมจำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น 17 คน ซึ่งผลการศึกษานำเสนอแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

5.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ได้ทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ได้แก่เจ้าหน้าที่กองบุคคลสูญหายและศพนิรนามจำนวน 4 คน เจ้าหน้าที่กองปฏิบัติงานทางนิติวิทยาศาสตร์จำนวน 4 คน เจ้าหน้าที่กอง ตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์จำนวน 5 คน เจ้าหน้าที่กองสารพันธุกรรมจำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น 17 คน โดย ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 10 คน รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 7 คน ส่วนใหญ่มีอายุ ระหว่าง 31-40 ปี นับถือศาสนาพุทธ จบการศึกษาในระดับปริญญาโท มีรายได้ 30,001 บาทขึ้นไป และมี ประสบการณ์ทำงานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ 4-6 ปี

5.2 การบริหารจัดการและการเก็บวัตถุพยานของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์

1) ลักษณะทางกายภาพองค์ประกอบขั้นตอนบริหารจัดการและการเก็บวัตถุพยานของ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์และความสำคัญในการบริหารจัดการและการเก็บวัตถุพยาน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กองตรวจพิสูจน์บุคคลสูญหายและศพนิรนาม ได้ให้ข้อมูลสอดคล้องกัน จำนวน 4 คน เกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของกองพิสูจน์บุคคลสูญหายและศพนิรนาม ซึ่งแบ่งกระบวนการ เป็น 2 กระบวนการ คือการรับเรื่องราวร้องทุกข์ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้ามาร้องทุกข์กรณีไม่ได้รับความ เป็นธรรมหรือเพื่อต้องการความถูกต้อง โปร่งใส หรือเพื่อสาเหตุอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับงานทางด้านนิติ วิทยาศาสตร์ โดยสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ได้ประสานงานกับหน่วยงานราชการต่างๆ ที่มีการเปิดรับการร้อง ทุกข์ และกระบวนการตรวจพิสูจน์ศพนิรนามและบุคคลสูญหาย เมื่อมีการพบศพนิรนามหรือศพซึ่งเจ้าหน้าที่

ไม่สามารถระบุชื่อ-นามสกุลได้ เจ้าหน้าที่จะดำเนินการจัดเก็บข้อมูลรูปพรรณสัณฐานของศพนิรนามและเมื่อแพทย์ดำเนินการผ่าชันสูตรศพ เพื่อหาสาเหตุการเสียชีวิต ร่องรอยการผ่าตัด ฯลฯ เรียบร้อยแล้ว จะมีการจัดเก็บรายละเอียดลงฐานข้อมูลศพนิรนามต่อไป ศพนิรนามที่อยู่ในความดูแลของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ โดยมากจะถูกส่งมาจากสถานีตำรวจภูธรในจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี นครนายก และพระนครศรีอยุธยา ด้านการตรวจพิสูจน์บุคคลสูญหาย เมื่อเจ้าหน้าที่รับแจ้งเรื่องราวร้องทุกข์กรณีบุคคลสูญหายจากญาติของผู้สูญหาย พนักงานสอบสวนหรือหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานยุติธรรมจังหวัด เป็นต้น เจ้าหน้าที่จะสอบถามประวัติข้อมูลบุคคลสูญหายก่อนการสูญหาย เช่น ช่วงวัน เวลา สถานที่ที่บุคคลนั้นหายตัวไป รายละเอียดเอกลักษณ์ของบุคคล เช่น ตาหนี รูปร่างสัณฐาน ประวัติทางการแพทย์ เช่น การผ่าตัด การพิมพ์ฟัน เป็นต้น จากนั้นจะดำเนินการจัดเก็บสารพันธุกรรมญาติสายตรงเพื่อทำการจัดเก็บรายละเอียดลงฐานข้อมูลบุคคลสูญหายต่อไป เมื่อมีการรับแจ้งบุคคลสูญหายเจ้าหน้าที่จะดำเนินการเปรียบเทียบข้อมูลบุคคลสูญหายกับข้อมูล ศพนิรนามที่ได้รับการจัดเก็บไว้แล้วในฐานข้อมูลซึ่งผลการดำเนินการจะแบ่งได้เป็น 2 กรณี คือ กรณีที่ 1 ถ้าพบว่ามีคุณสมบัติสอดคล้องกันระหว่างข้อมูลศพนิรนามกับข้อมูลบุคคลสูญหาย เช่น ข้อมูลรูปพรรณสัณฐาน ข้อมูลสารพันธุกรรม ข้อมูลลายพิมพ์นิ้วมือ หรือข้อมูลทางทันตกรรม เป็นต้น เจ้าหน้าที่จะตรวจสอบข้อมูลร่วมกับแพทย์เพื่อดำเนินการให้ญาติเปลี่ยนชื่อ-สกุล ศพนิรนามและปล่อยศพนิรนามนั้น กรณีที่ 2 ถ้าพบว่าจะไม่มีความสอดคล้องกันระหว่างข้อมูลศพนิรนามและบุคคลสูญหาย เจ้าหน้าที่จะนำภาพพร้อมข้อมูลศพนิรนาม และบุคคลสูญหายลงในเว็บไซต์ของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์เพื่อรอการติดต่อจากญาติหรือผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เจ้าหน้าที่กองปฏิบัติการทางนิติวิทยาศาสตร์จำนวน 4 คน ให้ข้อมูลสอดคล้องกันว่า ทำหน้าที่ตรวจสอบพยานหลักฐานก่อนการส่งตรวจ คัดแยกพยานหลักฐาน และวิเคราะห์เพื่อส่งตรวจพิสูจน์ไปยังห้องปฏิบัติการทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นศูนย์กลางการรวบรวมข้อมูลและบริหารจัดการคดีจากการบริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อการประมวลผลเชื่อมโยงและวิเคราะห์ผล สนับสนุนการสืบสวนสอบสวนในกระบวนการยุติธรรมเปิดช่องทางการเข้าถึงการบริการประชาชนรับแจ้งเรื่องราวร้องทุกข์ประชาชนได้รับการบริการที่มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว เป็นธรรมและยุติธรรม ลดความเหลื่อมล้ำในคดีต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว ให้ความรู้และทำความเข้าใจในการบริการงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ ตลอดจนช่องทางการเข้าถึงการบริการของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์สู่ชุมชน ประชาชน เยาวชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ประสานข้อมูลคดีกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้ข้อเท็จจริงปรากฏและอำนวยความสะดวกต่อประชาชนอย่างแท้จริง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เจ้าหน้าที่กองตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ จำนวน 5 คน มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินการ หรือร่วมดำเนินการเกี่ยวกับการพิสูจน์บุคคลสูญหายและศพนิรนามการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การตรวจพิสูจน์ลายพิมพ์นิ้วมือและฝ่ามืออัตโนมัติ การตรวจสอบอาวุธปืนและวัตถุพยานทางฟิสิกส์ การตรวจสอบพยานเอกสาร การตรวจพิสูจน์ทางเคมี และปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย โดยมีหน่วยงานภายในคือกลุ่มตรวจสอบอาวุธปืนและวัตถุพยานทางฟิสิกส์เป็นการตรวจร่องรอยบนวัตถุพยานและวัตถุพยานทางฟิสิกส์การตรวจพิสูจน์อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน โดยตรวจพิสูจน์ว่าอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนเป็นอาวุธปืนชนิดและขนาดใด มีกลไกและการปฏิบัติงานอย่างไรผ่านการยิงมาแล้วหรือยัง มีหน้าที่พัฒนาการตรวจพิสูจน์วัตถุพยานประเภทต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายให้สามารถตรวจพิสูจน์ได้ครอบคลุมขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยใช้เครื่องมือที่มีอยู่อย่างเต็มประสิทธิภาพและยังมีหน้าที่ให้ความรู้แก่บุคคลภายนอกที่มีความสนใจและต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการตรวจพิสูจน์โดยใช้กระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ในการคลี่คลายคดี เพื่ออำนวยความสะดวก

ยุติธรรมให้แก่ประชาชน กลุ่มตรวจสอบพยานเอกสารดำเนินการตรวจพิสูจน์พยานเอกสารและการปลอมแปลง เช่นการตรวจพิสูจน์ลายมือชื่อ ลายมือเขียน รอยตราประทับ อักษรตัวพิมพ์ติด เครื่องหมายการค้า ธนบัตร ร่องรอยการขูดลบ แก้ไขเปลี่ยนแปลงในเอกสารต่างๆ โดยดำเนินการตรวจพิสูจน์อย่างเป็นระบบและมีมาตรฐานเพื่อเป็นเครื่องมือสนับสนุนงานในกระบวนการยุติธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มตรวจพิสูจน์ทางชีววิทยา ภารกิจหลักคือให้บริการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรมเพื่อบ่งชี้เอกลักษณ์บุคคลในคดีต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นคดีอาญาทั่วไป คดีความมั่นคง คดีความไม่สงบจากจังหวัดชายแดนใต้ คดีพิเศษ ตรวจสารพันธุกรรมเพื่อพิสูจน์ความสัมพันธ์ครอบครัวและเครือญาติ ตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรมกรณีบุคคลสูญหายและการเกิดวินาศภัยกลุ่ม และตรวจสารพันธุกรรมตามที่ประชาชนร้องขอผ่านหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง กลุ่มตรวจพิสูจน์ทางเคมี มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาและเคมี ได้แก่การตรวจพิสูจน์หาระดับแอลกอฮอล์ การตรวจพิสูจน์สารเสพติด ยา และสารพิษต่างๆ จากชีววัตถุต่างๆ เช่น เลือด ปัสสาวะ เส้นผมหรือส่วนอื่น ๆ ของร่างกาย รวมถึงวัตถุพยานต้องสงสัยจากสถานที่เกิดเหตุ เพื่อหาสาเหตุของการเสียชีวิต รวมทั้ง การบูรณาการ การตรวจพิสูจน์วัตถุพยานประเภท Trace Evidence ร่วมกับกลุ่มตรวจสอบอาวุธปืนและวัตถุพยานทางฟิสิกส์ เพื่อช่วยในการคลี่คลายคดีและพิสูจน์การกระทำความผิดของบุคคล นอกจากภารกิจในการตรวจพิสูจน์ซึ่งเป็นภารกิจหลักแล้ว ยังมีหน้าที่ในการค้นคว้า วิจัยและการตรวจพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เจ้าหน้าที่กองสารพันธุกรรม จำนวน 4 คน ได้ให้ข้อมูลสอดคล้องกันว่า กองสารพันธุกรรมมีหน้าที่ ตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรมเพื่อสนับสนุนกระบวนการยุติธรรมทั้งทางอาญาทางแพ่งรวมทั้งกฎหมายอื่นตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรมกรณีที่ประชาชนร้องขอตามพระราชบัญญัติการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ พ.ศ. 2559 ตรวจพิสูจน์ทางชีววิทยา ได้แก่ การตรวจพิสูจน์ไดอะตอมจากศพที่เสียชีวิตจากการจมน้ำ การตรวจพิสูจน์แหล่งที่มาของสัตว์ป่า การตรวจพิสูจน์สายพันธุ์สิ่งมีชีวิตทั้งพืช สัตว์ และจุลชีพ เป็นต้น จัดทำฐานข้อมูลสารพันธุกรรมบุคคล ข้อมูลบุคคล จัดทำฐานข้อมูลสารพันธุกรรมผู้ต้องขัง และฐานข้อมูลสารพันธุกรรมบุคคลสูญหายและศพนิรนาม รวมทั้งฐานข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องกับสารพันธุกรรมบุคคลจัดทำระบบการสืบค้น การเปรียบเทียบรูปแบบสารพันธุกรรม เพื่อเชื่อมโยงฐานข้อมูลสารพันธุกรรมในระดับประเทศ และนานาชาติรวมถึงการออกรายงานผลบริหารจัดการฐานข้อมูลสารพันธุกรรมให้เป็นไปตามระบบมาตรฐานสากลปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

2) ขั้นตอนการบริหารจัดการและการเก็บวัตถุพยานของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์

เนื่องจากการดำเนินงานของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์เป็นการดำเนินการที่มีระบบการบริหารเหมือนกันทั้งสถาบัน จึงทำให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้ให้ข้อมูลสอดคล้องกัน ทั้ง 17 คน ดังนี้

1.การวางแผน (Plan) การบริหารจัดการและการเก็บวัตถุพยานสถาบันนิติวิทยาศาสตร์

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้ข้อมูลว่า กลุ่มงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการและการเก็บวัตถุพยานมีหลายหน่วยงาน จึงมีการประชุมวางแผนการทำงานในแต่ละปีงบประมาณเพื่อกำหนดแนวทางร่วมกันในการกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ของการจัดการเก็บวัตถุพยาน เพื่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพโดยมีการวางแผนด้วยการลดขั้นตอนในการดำเนินงานและเป็นไปตามระบบคุณภาพ ISO 9001:2015โดยมีระบบ MIS ในการบริหารจัดการข้อมูลคดีและข้อมูลวัตถุพยานและดำเนินการตามประเด็นยุทธศาสตร์ของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ คือการเสริมสร้างความมั่นคงของรัฐ พัฒนามาตรฐานการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ บริหารจัดการและพัฒนาองค์การโดยยึดหลักธรรมาภิบาล ซึ่งการแบ่งฝ่ายงานออกเป็นกลุ่มรับผิดชอบในแต่ละกลุ่มทำให้มีขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน มีการประชุมช่วงต้นปีงบประมาณเพื่อกำหนดแผนการดำเนินงานตามนโยบายและเป้าประสงค์ของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์และการสรุปผลการปฏิบัติงานในปีงบประมาณที่ผ่านมาเพื่อร่วมกันวางแผนแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในปีงบประมาณที่ผ่านมาเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการ

ดำเนินงาน หลังจากมีการประชุมกลุ่มใหญ่แล้วจะมีการประชุมหน่วยงานภายในคือกลุ่มงานของแต่ละกลุ่มเพื่อปรับแนวทางส่วนกลางให้มีความเหมาะสมกับแนวทางภายในกลุ่มงานของตน

2.การดำเนินงานหรือการปฏิบัติ (Do) การบริหารงานจัดการและการเก็บวัตถุดิบสถานบันนิติวิทยาศาสตร์

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้ข้อมูลว่า การบริหารงานเริ่มจากการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุ เมื่อได้พยานหลักฐานแล้วจึงส่งไปตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์ในห้องปฏิบัติการ เช่น การตรวจพิสูจน์ทางชีววิทยา ทางฟิสิกส์ และทางเคมี เป็นต้น ผ่านทางกลุ่มบริหารจัดการวัตถุดิบ ซึ่งมีหน้าที่ให้บริการแก่หน่วยงานภายในสถานบันนิติวิทยาศาสตร์การดำเนินงานการบริหารจัดการและการเก็บวัตถุดิบนั้น จะมีขั้นตอนหลักในการดำเนินการอยู่ในทุกกลุ่มงานคือกลุ่มตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ กลุ่มพิสูจน์บุคคลสูญหายและศพนิรนาม กลุ่มนิติเวชคลินิก และกลุ่มพยาธิวิทยาหรือกลุ่มงานอื่นๆ ที่สังกัดภายใต้สถานบันนิติวิทยาศาสตร์และให้บริการแก่หน่วยงานภายนอกทั้งในกรณีการนำส่งวัตถุดิบด้วยตนเองและนำส่งวัตถุดิบทางพัสดุไปรษณีย์ โดยกลุ่มบริหารจัดการวัตถุดิบดำเนินการรับวัตถุดิบส่งต่อไปยังห้องปฏิบัติการ รับผิดชอบการตรวจพิสูจน์จากห้องปฏิบัติการ จ่ายผลการตรวจพิสูจน์และผู้ตรวจพิสูจน์ของห้องปฏิบัติการ เพื่อไม่ให้มีผู้ตรวจพิสูจน์มีความลำเอียงในการตรวจพิสูจน์ และเป็นการสร้างเชื่อมั่นในการอำนวยความสะดวก โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติงานในภาพรวมของการรับวัตถุดิบจากแหล่งที่มาแต่ละประเภท ทั้ง 3 ได้แก่ การนำส่งด้วยตนเอง การนำส่งทางไปรษณีย์ การนำส่งจากกลุ่มงานภายในสถานบันนิติวิทยาศาสตร์

1.การนำส่งและการรับวัตถุดิบ การขอให้ตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย 2 ช่องทาง ได้แก่ การนำส่งวัตถุดิบด้วยตนเอง และการนำส่งวัตถุดิบทางไปรษณีย์

2.การรับวัตถุดิบจากการนำส่งวัตถุดิบด้วยตนเอง เจ้าหน้าที่กลุ่มบริหารจัดการวัตถุดิบดำเนินการ รับหนังสือนำส่งวัตถุดิบพร้อมด้วยวัตถุดิบจากผู้นำส่งวัตถุดิบ ประสานงานขอเลขรับของสถานบันนิติวิทยาศาสตร์ จากฝ่ายบริหารงานทั่วไป(งานสารบรรณ) และลงทะเบียนหนังสือรับของกลุ่มบริหารจัดการวัตถุดิบ ตรวจสอบความถูกต้องของรายการและจำนวนวัตถุดิบ ถ้าถูกต้องให้ลงทะเบียนรับวัตถุดิบในระบบอิเล็กทรอนิกส์ (MIS) แต่ถ้าไม่ถูกต้องให้ดำเนินการประสานงานและแก้ไขปัญหาความไม่ถูกต้องของวัตถุดิบไปยังผู้ขอให้ดำเนินการตรวจพิสูจน์ หรือปฏิเสธการรับวัตถุดิบ พิจารณาสภาพหีบห่อวัตถุดิบว่ามีความเหมาะสมในการนำส่งห้องปฏิบัติการเพื่อตรวจพิสูจน์หรือไม่ ถ้าเหมาะสมให้จัดทำเอกสารและแฟ้มคดีต่อไป แต่ถ้าไม่เหมาะสมให้ดำเนินการเปลี่ยนหีบห่อวัตถุดิบให้เหมาะสม ซึ่งจะต้องดำเนินการถ่ายภาพหีบห่อวัตถุดิบทั้งในกรณีที่เปลี่ยนและไม่เปลี่ยนหีบห่อวัตถุดิบด้วยทุกครั้ง

3.การรับวัตถุดิบจากการนำส่งวัตถุดิบทางไปรษณีย์ เจ้าหน้าที่กลุ่มบริหารจัดการวัตถุดิบดำเนินการ เปิดซองหรือบรรจุภัณฑ์ ที่ผ่านการลงทะเบียนหนังสือสถานบันนิติวิทยาศาสตร์จากฝ่ายบริหารงานทั่วไป (งานสารบรรณ) ลงทะเบียนหนังสือรับของกลุ่มบริหารจัดการวัตถุดิบ ตรวจสอบความถูกต้องของรายการและจำนวนวัตถุดิบ ถ้าถูกต้องให้ลงทะเบียนรับวัตถุดิบในระบบอิเล็กทรอนิกส์ (MIS) แต่ถ้าไม่ถูกต้องให้ดำเนินการประสานงานและแก้ไขปัญหาความไม่ถูกต้องของวัตถุดิบไปยังผู้ขอให้ดำเนินการตรวจพิสูจน์ หรือปฏิเสธการรับวัตถุดิบ พิจารณาสภาพหีบห่อวัตถุดิบว่ามีความเหมาะสมในการนำส่งห้องปฏิบัติการเพื่อตรวจพิสูจน์หรือไม่ ถ้าเหมาะสมให้จัดทำเอกสารและแฟ้มคดีต่อไป แต่ถ้าไม่เหมาะสมให้ดำเนินการเปลี่ยนหีบห่อวัตถุดิบ (Repack) ให้เหมาะสม ซึ่งจะต้องดำเนินการถ่ายภาพหีบห่อวัตถุดิบทั้งในกรณีที่เปลี่ยนและไม่เปลี่ยนหีบห่อวัตถุดิบด้วยทุกครั้ง ซึ่งหนังสือนำส่งวัตถุดิบในข้อ 1 และข้อ 2 ฉบับจริงจะเก็บรักษาไว้ในแฟ้มคดีของกลุ่มบริหารจัดการวัตถุดิบ (ยกเว้นการตรวจพิสูจน์พยานเอกสาร)

การจัดทำเอกสาร สามารถจำแนก ได้ตามแหล่งที่มาของคดีและหรือประเภทวัตถุพยาน ดังนี้

1.คดีทั่วไปที่นำส่งด้วยตนเอง ประกอบด้วยเอกสารหลัก ดังนี้

- 1) แบบบันทึกรายการเอกสารที่อยู่ในแฟ้มคดี (งานวัตถุพยาน) (FM-EMC-057)
- 2) แบบบันทึกการดำเนินการ (FM-EMC-002)
- 3) เอกสารกำกับรอบระยะเวลาการดำเนินการ (Turn Around Time) (FM-EMC-034)
- 4) เอกสารกำกับผลการจ่ายผลการตรวจพิสูจน์ (FM-EMC-041)
- 5) แบบส่งตรวจวัตถุพยาน (FM-EMC-004)
- 6) แบบบันทึกข้อมูลคดี (FM-EMC-001)
- 7) หนังสือนำส่งวัตถุพยานฉบับจริง
- 8) สำเนาบัตรประจำตัวผู้นำส่งวัตถุพยาน
- 9) แบบบันทึกบริหารผลการตรวจพิสูจน์ (FM-EMC-036)
- 10) แบบรับ-ส่งวัตถุพยาน (FM-EMC-034)

2.คดีทั่วไปที่นำส่งทางไปรษณีย์ ประกอบด้วยเอกสารหลัก ดังนี้

- 1) แบบบันทึกรายการเอกสารที่อยู่ในแฟ้มคดี (งานวัตถุพยาน) (FM-EMC-057)
- 2) แบบบันทึกการดำเนินการ (FM-EMC-002)
- 3) เอกสารกำกับรอบระยะเวลาการดำเนินการ (Turn Around Time) (FM-EMC-034)
- 4) เอกสารกำกับผลการจ่ายผลการตรวจพิสูจน์ (FM-EMC-041)
- 5) แบบส่งตรวจวัตถุพยาน (FM-EMC-004)
- 6) แบบบันทึกการรับวัตถุพยานทางไปรษณีย์ (FM-EMC-059)
- 7) แบบบันทึกข้อมูลคดี (FM-EMC-001)
- 8) หนังสือนำส่งวัตถุพยานฉบับจริง
- 9) แบบรับส่งวัตถุพยาน (FM-EMC-003)

3.คดีทั่วไปที่มาจากกลุ่มงานภายในสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วยเอกสาร ดังต่อไปนี้

- 1) แบบบันทึกรายการเอกสารที่อยู่ในแฟ้มคดี (งานวัตถุพยาน) (FM-EMC-057)
- 2) แบบบันทึกการดำเนินการ (FM-EMC-002)
- 3) เอกสารกำกับรอบระยะเวลาการดำเนินการ (Turn Around Time) (FM-EMC-034)
- 4) เอกสารกำกับผลการจ่ายผลการตรวจพิสูจน์ (FM-EMC-041)
- 5) แบบส่งตรวจวัตถุพยาน (FM-EMC-004)
- 6) แบบบันทึกข้อมูลคดี (FM-EMC-001)
- 7) แบบรับส่งวัตถุพยาน (FM-EMC-003)
- 8) เอกสารประกอบอื่น ๆ จากกลุ่มงานที่นำส่ง (ถ้ามี)

4.คดีที่ดำเนินการส่งตรวจพิสูจน์ห้องปฏิบัติการพยานเอกสาร ประกอบด้วยเอกสารหลัก

ดังต่อไปนี้

- 1) แบบบันทึกรายการเอกสารที่อยู่ในแฟ้มคดี (งานวัตถุพยาน) (FM-EMC-057)
- 2) แบบบันทึกการดำเนินการ (FM-EMC-002)
- 3) เอกสารกำกับรอบระยะเวลาการดำเนินการ (Turn Around Time) (FM-EMC-034)
- 4) เอกสารกำกับผลการจ่ายผลการตรวจพิสูจน์ (FM-EMC-041)
- 5) แบบส่งตรวจวัตถุพยาน (FM-EMC-004)

6) แบบบันทึกข้อมูลคดี (FM-EMC-001)

7) สำเนาหนังสือนำส่งพยานเอกสาร

8) แบบรับส่งวัตถุพยาน (FM-EMC-003)

5.การจัดทำแฟ้มคดี

แฟ้มคดีจะถูกแยกประเภทตามแหล่งที่มาของคดี โดยจะระบุความแตกต่างของแหล่งที่มา ในรูปแบบของสีไว้ข้างหลังหมายเลขคดี ดังนี้

1) สีเหลือง หมายถึง คดีที่มาจากสถานีตำรวจ 4 จังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบ (นนทบุรี ปทุมธานี ออยุธยา นครนายก)

2) สีม่วง หมายถึง คดีที่มาจากหน่วยงานราชการทั่วประเทศ (ยกเว้น 4 จังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบ และ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้)

3) สีแดง หมายถึง คดีที่มาจาก 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส สงขลา)

4) สีชมพู หมายถึง คดีที่มาจากกลุ่มงานนิติเวชคลินิก

5) สีเขียว หมายถึง คดีที่มาจากศาลทั่วประเทศ

6) สีฟ้า หมายถึง คดีที่มาจากกรมสอบสวนคดีพิเศษ

6.หมายเลขกำกับวัตถุพยาน (Barcode)

หมายเลขกำกับวัตถุพยานจะถูกจัดทำขึ้นโดยระบบ MIS ซึ่งจะประกอบด้วยชุดตัวเลขและหรือตัวอักษร 13 หลัก ในรูปแบบ ดังนี้

XX-000-XXXX-XXXX

XX คือ ตัวเลขชุดที่ 1 หมายถึง ปี พ.ศ. (ตามปฏิทิน) ที่คดีเข้าสู่สถาบันนิติวิทยาศาสตร์

000 คือ ตัวอักษรชุดที่ 2 หมายถึง แหล่งที่มาของคดี

XXXX คือ ตัวเลขชุดที่ 3 หมายถึง ลำดับของคดีที่เข้าสู่สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ในปี พ.ศ. นั้นๆ

XXXX คือ ตัวเลขชุดที่ 4 หมายถึง ลำดับวัตถุพยานในคดีนั้น ๆ

ยกตัวอย่างเช่น 56-RTP-1234-0001

หมายเลขกำกับวัตถุพยานนี้ คือ วัตถุพยานลำดับที่ 1 ในคดีลำดับที่ 1234 ของปี พ.ศ.2556 ที่มาจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (Royal Thai Police)

อักษรย่อในหมายเลขกำกับวัตถุพยาน แสดงถึงแหล่งที่มาของคดี ดังนี้

RTP หมายถึง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

MOJ หมายถึง หน่วยงานภายในกระทรวงยุติธรรม

DSI หมายถึง กรมสอบสวนคดีพิเศษ

HOS หมายถึง โรงพยาบาลทั่วประเทศ

COU หมายถึง ศาลทั่วประเทศ

OGA หมายถึง หน่วยงานรัฐอื่นๆ

OTH หมายถึง หน่วยงานอื่น ๆที่ไม่ได้จัดอยู่ในกลุ่มดังกล่าวข้างต้น

QMC หมายถึง ระบบคุณภาพ หรือระบบมาตรฐานห้องปฏิบัติการ

แต่ถ้าเป็นคดีที่มาจากกลุ่มงานภายในสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ จะใช้อักษรย่อ ดังต่อไปนี้

CSI หมายถึง กลุ่มตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

MPI หมายถึง กลุ่มพิสูจน์บุคคลสูญหาย

CFM หมายถึง กลุ่มนิติเวชคลินิก

FSP หมายถึง กลุ่มนิติพยาธิวิทยา

BSA หมายถึง ศูนย์ปฏิบัติการนิติวิทยาศาสตร์ จังหวัดชายแดนใต้

TCU หมายถึง งานรับเรื่องราวร้องทุกข์ กลุ่มบริหารจัดการวัดอุทยาน

7.การคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของวัดอุทยาน

การลำดับความสำคัญของวัดอุทยาน ควรพิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้

1) ประโยชน์ที่ได้รับจากการตรวจพิสูจน์

2) งบประมาณในการตรวจพิสูจน์

3) ความเร่งด่วน หรือความจำเป็นในการได้มาซึ่งผลการพิสูจน์

4) กรณีที่วัดอุทยานจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกัน และตรวจพิสูจน์ห้องปฏิบัติการเดียวกัน

ต้องคำนึงถึงผลลัพธ์ที่ได้จากการตรวจพิสูจน์วัดอุทยานแต่ละชั้น และควรเลือกชั้นที่คาดว่าจะได้ประโยชน์สูงสุดก่อน

8.การจัดทำเอกสารการส่งตรวจพิสูจน์

เอกสารการตรวจพิสูจน์ หรือ แบบส่งตรวจวัดอุทยาน จะถูกจัดทำขึ้นจากระบบ MIS โดยแบบฟอร์มการส่งตรวจวัดอุทยานจะมี 2 ประเภท ได้แก่

1) แบบส่งตรวจวัดอุทยาน (FM-EMC-004) เป็นแบบส่งตรวจวัดอุทยานที่ใช้กับทุกห้องปฏิบัติการ ยกเว้นห้องปฏิบัติการทางเคมี

2) วัดอุทยานที่ดำเนินการส่งตรวจทางพิษวิทยาและเคมี (TOC) ที่มาจากทั่วประเทศ จะใช้แบบฟอร์มการส่งตรวจพิสูจน์ กลุ่มตรวจพิสูจน์ทางเคมี (FM-TOC-001)

กรณีที่มีการขอให้ดำเนินการตรวจพิสูจน์ในกรณีเร่งด่วน เจ้าหน้าที่กลุ่มบริหารจัดการวัดอุทยาน ที่ดำเนินการจัดทำข้อมูลการส่งตรวจวัดอุทยาน จะทำการเลือกสถานะความเร่งด่วนในระบบ MIS ซึ่งสถานะที่เลือกนั้นจะปรากฏในแบบส่งตรวจวัดอุทยานด้านบนซ้าย

เมื่อเจ้าหน้าที่ จัดเตรียมเอกสารและวัดอุทยานเพื่อนำส่งตรวจพิสูจน์ห้องปฏิบัติการเรียบร้อยแล้ว ให้เจ้าหน้าที่พิมพ์แบบบันทึกการดำเนินการโดยสรุปในคดีทั่วไป และคดีจังหวัดชายแดนใต้ (FM-EMC-004) จากระบบ MIS เพื่อนำไปจัดทำบันทึกข้อความนำส่งวัดอุทยานต่อไป พร้อมกับนำแฟ้มคดีไปที่จุดพักแฟ้มและนำวัดอุทยานที่จะดำเนินการส่งตรวจพิสูจน์ในวันถัดไปพักเก็บไว้ในตู้ 4 ล็อก ที่จัดเตรียมไว้ (กรณีวัดอุทยาน ภายภาพ) ส่วนวัดอุทยานชีวภาพให้นำไปพักเก็บไว้ในตู้เย็นที่อยู่ภายในห้องเก็บวัดอุทยาน

9.การนำส่งวัดอุทยานไปยังห้องปฏิบัติการ

เจ้าหน้าที่นำวัดอุทยานพร้อมเอกสารการนำส่งวัดอุทยานต่างๆ ไปยังห้องปฏิบัติการ ณ อาคารสุขประพฤติ หรือหน่วยงานต่างๆ ภายนอกสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ แล้วดำเนินการส่งวัดอุทยานตามขั้นตอนการปฏิบัติงานของห้องปฏิบัติการนั้น ๆ นำสำเนาแบบส่งตรวจวัดอุทยาน และสำเนานบันทึกข้อความ หรือสำเนาหนังสือการนำส่งวัดอุทยาน (กรณีการนำส่งวัดอุทยานภายนอกสถาบันนิติวิทยาศาสตร์) กลับมายังกลุ่มบริหารจัดการวัดอุทยาน โดยนำส่งแบบส่งตรวจวัดอุทยานและ/หรือสำเนาหนังสือการนำส่งวัดอุทยานจัดเก็บเข้าแฟ้มคดี ส่วนสำเนานบันทึกข้อความให้เก็บไว้ในแฟ้มรวมสำเนานบันทึกการนำส่งวัดอุทยาน

10.การรับผลการตรวจพิสูจน์และรับคืนวัดอุทยานจากห้องปฏิบัติการ

เจ้าหน้าที่รับรายงานผลการตรวจพิสูจน์และ/หรือรับวัดอุทยานคืนตามขั้นตอนการปฏิบัติงานของห้องปฏิบัติการนั้น ๆ เมื่อรับผลการตรวจพิสูจน์มาจากห้องปฏิบัติการแล้ว จะต้องดำเนินการกวดรับผลการตรวจพิสูจน์ในระบบ MIS เสียก่อน ก่อนที่จะดำเนินการในขั้นตอนต่อไป นำผลการตรวจพิสูจน์ Deep South Match ที่

ได้รับจากห้องปฏิบัติการ (ถ้ามี) มา scan ลงในคอมพิวเตอร์ นำวัตถุดิบที่ได้รับคืนจากห้องปฏิบัติการ ยืนยันลงในระบบ MIS

11.การจ่ายผลการตรวจพิสูจน์

การจ่ายผลการตรวจพิสูจน์จะแบ่งออก 2 กรณี ดังนี้

(1) จ่ายให้กับกลุ่มงานภายในสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย นำผลการตรวจพิสูจน์ไปจ่ายให้กับเจ้าของคดี บันทึกข้อมูลต่างๆของการรับผลและจ่ายผลการตรวจพิสูจน์ลงในเอกสารกำกับผลการตรวจพิสูจน์ (FM-EMC-041)

(2) จ่ายให้กับผู้ขอให้ตรวจพิสูจน์จากภายนอกสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจัดทำหนังสือราชการภายนอก เพื่อให้ผู้บริหารสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ พิจารณาลงนาม ดำเนินการจ่ายผลการตรวจพิสูจน์ให้กับเจ้าของคดี กรณีที่นำส่งวัตถุดิบด้วยตนเอง ให้พิจารณาวิธีการจ่ายผลการตรวจพิสูจน์ตามแบบบันทึกการบริหารผลการตรวจพิสูจน์ (FM-EMC-036) กรณีที่นำส่งวัตถุดิบทางไปรษณีย์ ให้ดำเนินการจ่ายผลการตรวจพิสูจน์ทางไปรษณีย์แบบลงทะเบียน EMS กลุ่มบริหารจัดการวัตถุดิบขอสงวนสิทธิ์การจ่ายผลการตรวจพิสูจน์ให้กับเจ้าของคดีที่มีหนังสือขอรับผลการตรวจพิสูจน์ และบัตรประจำตัวของผู้รับผลการตรวจพิสูจน์ เท่านั้น

12.การจ่ายคืนวัตถุดิบ

ก่อนการจ่ายคืนวัตถุดิบ เจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการจะต้องบันทึกการจ่ายคืนวัตถุดิบในระบบ MIS เสียก่อน โดยการ scan barcode วัตถุดิบรายการนั้น ๆ กลุ่มบริหารจัดการวัตถุดิบขอสงวนสิทธิ์การจ่ายคืนวัตถุดิบให้กับเจ้าของคดีที่มีหนังสือขอรับวัตถุดิบคืน และบัตรประจำตัวของผู้รับคืน เท่านั้น

13.การจัดเก็บแฟ้มคดี

แฟ้มคดีจะถูกจัดเก็บลงในระบบ MIS ตามลำดับหมายเลขคดี เมื่อได้ตำแหน่งที่เก็บแฟ้มคดีจากระบบ MIS แล้ว ให้พิมพ์บาร์โค้ดตำแหน่งที่เก็บวัตถุดิบติดที่แฟ้มคดี แล้วนำไปเก็บที่ห้องเก็บแฟ้มคดี ตามตำแหน่งที่ระบุไว้

14.การจัดการแบบบันทึกข้อมูลคดีและหนังสือนำส่งวัตถุดิบ

กรณีที่ห้องปฏิบัติการมีความประสงค์ขอสำเนาแบบบันทึกข้อมูลคดีและหรือหนังสือนำส่งวัตถุดิบมีระเบียบปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(1) ห้องปฏิบัติการเขียนแบบคำขอแบบบันทึกข้อมูลคดี (FM-EMC-058)

(2) กลุ่มบริหารจัดการวัตถุดิบสำเนาแบบบันทึกข้อมูลคดีและหรือหนังสือนำส่งวัตถุดิบพร้อมรับรองสำเนาถูกต้อง ส่งให้กับห้องปฏิบัติการหรือบุคคลตามที่ระบุในแบบคำขอ

(3) กลุ่มบริหารจัดการวัตถุดิบ จัดเก็บแบบคำขอไว้ในแฟ้มคดี พร้อมลงในแบบบันทึกดำเนินการ (FM-EMC-002)

กรณีที่ห้องปฏิบัติการต้องการแบบบันทึกข้อมูลคดีและหรือหนังสือนำส่งวัตถุดิบฉบับจริงให้ทำหนังสือบันทึกข้อความขออนุมัติต่อผู้อำนวยการสถาบันนิติวิทยาศาสตร์เท่านั้น และเมื่อได้รับอนุมัติเป็นที่เรียบร้อยแล้ว กลุ่มบริหารจัดการวัตถุดิบ จึงจะดำเนินการส่งแบบบันทึกข้อมูลคดีและหรือหนังสือนำส่งวัตถุดิบฉบับจริงให้กับห้องปฏิบัติการหรือบุคคลตามที่ระบุไว้ในหนังสือบันทึกข้อความขออนุมัติ นั้น และหนังสือบันทึกข้อความที่ได้รับอนุมัตินั้น จะถูกเก็บไว้ในแฟ้มคดีของกลุ่มบริหารจัดการวัตถุดิบ (กรณีนี้จะมีผลบังคับใช้เมื่อการตรวจพิสูจน์วัตถุดิบในคดีที่ทำการขออนุมัติ ดำเนินการแล้วเสร็จเท่านั้น)

15. การเก็บรักษาวัตถุพยาน

ผู้ที่ปฏิบัติงานในกลุ่มบริหารจัดการวัตถุพยานจะเป็นผู้ดูแลวัตถุพยานที่มีการจัดเก็บในตู้เย็น ตู้ควบคุมอุณหภูมิ ตู้เก็บวัตถุพยาน หรือ กล่องจัดเก็บวัตถุพยาน โดยวัตถุพยานที่ถูกจัดเก็บจะมีการบันทึกตำแหน่งของการจัดเก็บนั้นๆ ลงในระบบ MIS เพื่อสะดวกต่อการค้นหา ซึ่งวัตถุพยานทั้งหมดจะถูกเก็บรักษาในห้องเก็บวัตถุพยานที่มีระบบการผ่านเข้าออกด้วยการสแกนลายนิ้วมือ โดยผู้ที่สามารถผ่านเข้า-ออกห้องเก็บวัตถุพยานได้จะต้องเป็นผู้ที่มีหน้าที่และเกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินการ วัตถุพยานและได้รับอนุญาตจากหัวหน้ากลุ่มวัตถุพยานเท่านั้น

การเก็บรักษาวัตถุพยาน จะดำเนินการตามชนิดของวัตถุพยาน ดังนี้

วัตถุพยานกายภาพ เก็บโดยตู้เก็บวัตถุพยาน หรือกล่องจัดเก็บวัตถุพยาน

วัตถุพยานชีวภาพ เก็บโดยตู้เย็น หรือตู้ควบคุมอุณหภูมิ

ตู้เก็บวัตถุพยาน หรือกล่องจัดเก็บวัตถุพยาน จะมีการระบุหมายเลขเพื่อสะดวกต่อการค้นหา ตู้เย็น หรือตู้ควบคุมอุณหภูมิ จะมีการตรวจสอบอุณหภูมิทุกวัน เพื่อให้ทราบว่าตู้เย็นหรือตู้ควบคุมอุณหภูมิอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน หรือเกิดปัญหาในการใช้งานหรือไม่

การดำเนินการใด ๆ ตั้งแต่กระบวนการรับวัตถุพยานกระทั่งจ่ายคืนวัตถุพยาน และการประสานงานติดต่อกับหน่วยงานหรือบุคคลใด ๆ ก็ตาม จะต้องทำการบันทึกในแบบบันทึกการดำเนินการในคดีนั้นๆ กระบวนการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานระบบ MIS จะอ้างอิงตามคู่มือการใช้งานระบบบริหารจัดการวัตถุพยานที่จัดทำโดย บริษัท วินัส เทคโนโลยี จำกัด

3. การตรวจสอบ(Check) การบริหารงานจัดการและการเก็บวัตถุพยานสถาบันนิติวิทยาศาสตร์

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้ข้อมูลว่าการตรวจสอบการบริหารงานจัดการและการเก็บวัตถุพยานจะมีการตรวจสอบทั้งก่อนการเก็บวัตถุพยาน ขณะเก็บวัตถุพยานและหลังจากดำเนินการจ่ายผลการตรวจพิสูจน์ของห้องปฏิบัติการเพื่อสร้างความมั่นใจในการดำเนินงานว่ามีความถูกต้องและมีประสิทธิภาพและจะมีการตรวจสอบที่สำคัญของทุกกลุ่มงานให้ตรงกับแผนที่วางไว้ และตรงตามระบบคุณภาพ ISO 9001:2015 โดยมีระบบ MIS ในการบริหารจัดการข้อมูลคดีและข้อมูลวัตถุพยาน ซึ่งการตรวจสอบการบริหารจัดการเก็บวัตถุพยานนั้น จะมีการประชุมเพื่อตรวจสอบปี ละ 2 ครั้ง ช่วงกลางปีงบประมาณและสิ้นปีงบประมาณเพื่อประเมินผลทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับที่จะสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานที่ผ่านมาว่าบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพียงใด ต้องปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใดบ้าง เป็นไปในทิศทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใด มีจุดอ่อนจุดแข็งประการใด มีส่วนใดที่จะต้องปรับปรุงเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย หรือมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ที่กำหนดมากที่สุด

4. การพัฒนาปรับปรุง (Act) การบริหารงานจัดการและการเก็บวัตถุพยานสถาบันนิติวิทยาศาสตร์

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้ข้อมูลว่าเมื่อบุคลากรแต่ละคน แต่ละฝ่ายมีการประเมินผลสำเร็จ เรียบร้อยแล้วจะมีการรวบรวมผลการประเมินมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แผลผลในภาพรวม แล้วนำเสนอผล การประเมินต่อผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนางานของตนเองโดยการวิเคราะห์ผ่าน Gap Analysis Checklist ISO 9001:2015 ซึ่งถือเป็นระบบคุณภาพของการบริหารงานของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์

อภิปรายผล

จากการศึกษาการบริหารจัดการและการเก็บวัตถุพยานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

6.1 ลักษณะทางกายภาพ องค์ประกอบขั้นตอนการบริหารจัดการและการเก็บวัตถุพยานของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์และความสำคัญในการบริหารจัดการและการเก็บวัตถุพยาน

ลักษณะทางกายภาพ พบว่า การบริหารจัดการและการเก็บวัตถุดิบสำหรับกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ จะเริ่มจากการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุ เมื่อได้พยานหลักฐานแล้วจึงส่งไปตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์ในห้องปฏิบัติการ เช่น การตรวจพิสูจน์ทางชีววิทยา ทางฟิสิกส์ และทางเคมี เป็นต้น ผ่านทางกลุ่มบริหารจัดการวัตถุดิบ ซึ่งมีหน้าที่ให้บริการแก่หน่วยงานภายในสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ การดำเนินงานการบริหารจัดการและการเก็บวัตถุดิบนั้น จะมีขั้นตอนหลักในการดำเนินการอยู่ในทุกกลุ่มงาน คือกลุ่มตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ กลุ่มพิสูจน์บุคคลสูญหายและศพนิรนาม กลุ่มนิติเวชคลินิก และกลุ่มพยาธิวิทยาหรือกลุ่มงานอื่นๆ ที่สังกัดภายใต้สถาบันนิติวิทยาศาสตร์และให้บริการแก่หน่วยงานภายนอกทั้งในกรณีการนำส่งวัตถุดิบด้วยตนเองและนำส่งวัตถุดิบทางพัสดุไปรษณีย์ โดยกลุ่มบริหารจัดการวัตถุดิบดำเนินการรับวัตถุดิบ ส่งต่อไปยังห้องปฏิบัติการ รับผลการตรวจพิสูจน์จากห้องปฏิบัติการ จำผลการตรวจพิสูจน์และผู้ตรวจพิสูจน์ของห้องปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพโดยมีการวางแผนด้วยการลดขั้นตอนในการดำเนินงานและเป็นไปตามระบบคุณภาพ ISO 9001:2015 โดยมีระบบ MIS ในการบริหารจัดการข้อมูลคดีและข้อมูลวัตถุดิบ

6.2 แนวทางและการวางแผนพัฒนาการบริหารจัดการและการเก็บวัตถุดิบทางนิติวิทยาศาสตร์

กลุ่มงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการและการเก็บวัตถุดิบมีหลายหน่วยงาน จึงมีการประชุมวางแผนการทำงานในแต่ละปีงบประมาณเพื่อกำหนดแนวทางร่วมกันในการกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ของการจัดการเก็บวัตถุดิบ เพื่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพโดยมีการวางแผนด้วยการลดขั้นตอนในการดำเนินงานและเป็นไปตามระบบคุณภาพ ISO 9001:2015 โดยมีระบบ MIS ในการบริหารจัดการข้อมูลคดีและข้อมูลวัตถุดิบและดำเนินการตามประเด็นยุทธศาสตร์ของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ คือการเสริมสร้างความมั่นคงของรัฐ พัฒนาตามมาตรฐานการดำเนินการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ บริหารจัดการและพัฒนาองค์การโดยยึดหลักธรรมาภิบาล ซึ่งการแบ่งฝ่ายงานออกเป็นกลุ่มรับผิดชอบในแต่ละกลุ่มทำให้มีขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน มีการประชุมช่วงต้นปีงบประมาณเพื่อวางแผนการดำเนินงานตามนโยบายและเป้าประสงค์ของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์และการสรุปผลการปฏิบัติงานในปีงบประมาณที่ผ่านมาเพื่อร่วมกันวางแผนแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในปีงบประมาณที่ผ่านมาเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงาน หลังจากมีการประชุมกลุ่มใหญ่แล้วจะมีการประชุมหน่วยงานภายในคือกลุ่มงานของแต่ละกลุ่มเพื่อปรับแนวทางส่วนกลางให้มีความเหมาะสมกับแนวทางภายในกลุ่มงานของตน

6.3 ปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติงานการบริหารจัดการและการเก็บวัตถุดิบของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์

ขาดนโยบายระดับชาติ เป้าหมาย และทิศทางการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์ของประเทศที่ชัดเจนมีบุคลากรที่โอนมาจากหลายหน่วยงานทำให้มีวัฒนธรรมการทำงานที่ต่างกันบุคลากรบางส่วนมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อยทำให้เกิดปัญหาในการทำงานขาดการประชาสัมพันธ์กระบวนการทำงานขององค์กรอย่างชัดเจน ทำให้เกิดข้อสงสัยในการทำงานสถาบันนิติวิทยาศาสตร์มีสถานที่ทำงานหลายที่ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานสถาบันนิติวิทยาศาสตร์พืงมี พ.ร.บ. รongรับ การปฏิบัติงาน ทำให้ไม่เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงาน รวมทั้งกระบวนการปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายล่าช้าไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงานนโยบายภาครัฐอนุมัติอัตราเงินเดือนน้อย และมีอัตราตำแหน่งไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคมเครื่องมือทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มีราคาสูง

6.4 แนวทางและการวางแผนพัฒนาการบริหารจัดการและการเก็บวัตถุดิบทางนิติวิทยาศาสตร์

การกำหนดให้หน่วยงานด้านนิติวิทยาศาสตร์เข้าสู่เครือข่ายนิติวิทยาศาสตร์อาเซียน โดยหน่วยงานทั้งจากสังกัดตำรวจ หน่วยงานในกระทรวงยุติธรรม และหน่วยงานในมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับงานด้านนี้

จะต้องเข้าร่วมเครือข่ายฯ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการ สร้างความร่วมมือ รวมทั้งพัฒนางานนิติวิทยาศาสตร์ในทุกด้านเพื่อเข้าสู่มาตรฐานสากลระดับนานาชาติต่อไป)เสนอให้จัดตั้ง “สถาบันอบรมความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์” อย่างเป็นทางการ ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐบาล จัดตั้ง “โรงเรียนสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมและการตรวจสถานที่เกิดเหตุ” เพื่อให้เกิดการพัฒนาการบริหารจัดการและการเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์กำหนดหลักสูตรการพัฒนาทั้งด้านวิชาการและปฏิบัติการของนักนิติวิทยาศาสตร์ให้ชัดเจนทั้งการพัฒนาในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งมีการตรวจประเมินศักยภาพของนักนิติวิทยาศาสตร์ในสาขาต่างๆ และออกใบรับรองเพื่อสร้างมาตรฐานและความภูมิใจแก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานในด้านนิติวิทยาศาสตร์กำหนดนโยบาย สนับสนุนให้ห้องปฏิบัติการในการตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์ทุกแห่ง ได้รับมาตรฐานสากล ISO/IEC 17025 เพื่อเข้าสู่การขอรับรองมาตรฐานห้องปฏิบัติทางนิติวิทยาศาสตร์ ASCLD/LAB ต่อไปรัฐบาลควรเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการตรวจพิสูจน์หลักฐานให้มากขึ้นการปฏิบัติงานทุกด้าน จะต้องมีความรู้การปฏิบัติงานและขั้นตอนอย่างละเอียดตามแนวทางสากล ขั้นตอนทุกด้านมีการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดมาตรฐาน โปร่งใส ตรวจสอบได้

ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้งาน

1) ประเทศไทยควรตระหนักถึงความสำคัญในการใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์มากกว่าพยานบุคคล เพื่อใช้ในสนับสนุนการพิจารณาคดีในกระบวนการยุติธรรมอย่างจริงจัง โดยเริ่มจากการออกกฎหมายในระดับชาติเพื่อรองรับการปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ อาทิเช่น พรบ.การตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ และ พรบ.ส่งเสริมการปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาทางนิติวิทยาศาสตร์ในส่วนอื่น ๆ ต่อไป

2) ควรมีการกำหนด Position ของภารกิจงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ของหน่วยงานปฏิบัติงานด้านนี้อย่างชัดเจนชัดเจน เพื่อให้การทำงานเอื้ออำนวย สนับสนุนกัน และไม่ซ้ำซ้อนต่อกัน รวมทั้งเพิ่มการทำงานแบบบูรณาการระหว่างกันมากขึ้น

3) พัฒนาการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ขององค์กร ภารกิจงาน และกระบวนการทำงานให้ชัดเจน เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจให้ภาคประชาชน ซึ่งมีส่วนสำคัญยิ่งในการสนับสนุนการทำงาน

4) ประเมินความต้องการบุคลากรด้านนิติวิทยาศาสตร์ไทย และพัฒนาการผลิตบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการ เพื่อป้องกันอัตราการว่างงานที่มีเพิ่มสูงขึ้นในปัจจุบัน

5) เนื่องจากความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว รัฐบาลควรให้การสนับสนุนด้านการวิจัยและพัฒนาความรู้ด้านนี้อย่างจริงจัง โดยควรให้มหาวิทยาลัยเป็นแกนหลักในการพัฒนาด้านวิชาการ

7.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1) การศึกษาคั้งนี้เป็นการศึกษาถึงการการบริหารจัดการและการเก็บวัตถุพยานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม ซึ่งกระบวนการแต่ละกระบวนการในการดำเนินการทางนิติวิทยาศาสตร์ถือว่ามีความสำคัญจึงควรมีการศึกษาด้านอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย

2) เนื่องจากการศึกษาคั้งนี้เป็นการศึกษารูปแบบการการบริหารจัดการและการเก็บวัตถุพยานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรมซึ่งเป็นการสัมภาษณ์กับเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องบางกลุ่มงานเท่านั้น ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น รวมไปถึงข้อมูลในทางปฏิบัติ จึงควร

ทำการศึกษาในกลุ่มผู้รับบริการเพื่อให้ได้ข้อมูล และนำมาใช้ในการแก้ไข และปรับปรุงแนวทางในการบริหารจัดการและการเก็บวัตถุพยาน

รายการอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2539). **คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาการบริหารระบบคุณภาพ**. กรุงเทพฯ : หน่วยงานศึกษานิเทศก์.
- คณิต ฒ นคร. (2543) . **กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป** .กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2551). **คู่มือสู่องค์กรแห่งความสำเร็จ**. กรุงเทพฯ : ปัญญาชน
- ณัฐพันธ์ เขจรนนันท์และคณะ. (2546). **กลยุทธ์การสร้างองค์กร** . กรุงเทพฯ: ธรรมกมล การพิมพ์.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2539). **การบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ธีระพล อรุณกสิกรและคณะ. (2551). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540**
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ เดือนตุลา.2543
- นพพงษ์ บุญจิตราดุล .(2543). **หลักการบริหารการศึกษา**.กรุงเทพฯ : บพิศการพิมพ์.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช.(2546). **การจัดการสมัยใหม่:Modern managerment.พิมพ์ครั้งที่ 2** . กรุงเทพฯ : เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส.
- ไพรัช หนุนพระเดช.(2556). **บทบาทผู้พิพากษาต่อการป้องกันอาชญากรรม**.ไม่ระบุ : ไม่ระบุ.
- พัชรา สิ้นลอยมา.(2558) . **การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมด้วยนิติวิทยาศาสตร์**.ไม่ระบุ : ไม่ระบุ.
- ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ.(2545).**การนิเทศการศึกษา:ทฤษฎีและการปฏิบัติ**.กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- วิโรจน์ สารรัตน์.(2545).**การบริหาร หลักการ ทฤษฎี ประเด็นทางการศึกษาและบทวิเคราะห์ องค์การการศึกษาไทย**.(พิมพ์ครั้งที่ 3).กรุงเทพฯ : พิมพ์พิสุทธิ์.
- สนธยา รัตน์ธารส.(2551) .**การค้นการจับและสิทธิตามกฎหมาย**.กรุงเทพฯ : สันทวิกิจ พรินต์ติ้ง.
- สฤชต์ สืบพงษ์ศิริ.(2546).**คู่มือกฎหมายลักษณะพยาน**.ไม่ระบุ : ไม่ระบุ.
- สถาบันพระปกเกล้า.(2553). **การมีส่วนร่วม(ออนไลน์)**.เข้าถึงได้จาก :
<http://www.kpi.ac.th/wiki/index.php/.Z12, dik8, 2553>).
- สรารัฐ เบญจกุล.(2550).**หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์กับกระบวนการยุติธรรม**.กรุงเทพฯ. วารสารยุติธรรมปริทัศน์
- สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ .(2560).**โครงสร้างสถาบันนิติวิทยาศาสตร์**.(ออนไลน์).เข้าถึงได้จาก :
<http://www.cifs.moj.go.th/information.html>
- อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์.(2552).**นิติวิทยาศาสตร์เพื่อการสอบสวน**.กรุงเทพฯ : จี.บี.พี.เซ็นเตอร์.
- Hobman, E. V., Bordia, P., & Gallois, C. (1991). Consequences of Feeling Dissimilar from Others in a Work Team. *Journal of Business and Psychology*.
- Lee, S.M. (1994). An Empirical Analysis of Organizational Identification. *Academy of Management Journal*, 14.
- Nemeth, C.J. (2011). Differential contributions of majority and minority influence processes. *Psychological Review*.